

Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersine Yönelik Fiziksel Okuryazarlık Algıları

Physical Literacy Perceptions of Classroom Teachers towards Physical Education and Game Lesson

Arzu PEKGÖZ ÇEVİKER*

Öz:

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersi kapsamında fiziksel okuryazarlık algılarının incelenmesi, ortaya çıkarılması ve öneriler getirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde olup örnekleme Ankara genelinde ilkokullarda görev yapan 242 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Fiziksel okuryazarlık verilerinin toplanmasında 'Beden Eğitimi Öğretmenleri için Algılanan Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği'nin Türkçe versiyonu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; erkek sınıf öğretmenlerinin kadın sınıf öğretmenlerine kıyasla fiziksel okuryazarlık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Öğretmenlerin lisans veya lisansüstü eğitim almaları arasında fark çıkmaz iken mesleki deneyimleri arasında 17-24 yıllık mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin 1-16 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenlerine göre fiziksel okuryazarlık algısı yüksek çıkmıştır. Fiziksel okuryazarlığın kapsadığı bu çeşitli çıktılarını öğrencilere aktarabilmek için öğretmenlerin bazı niteliklere ve fiziksel okuryazarlık felsefesine ilişkin teorik kavrayışa sahip olmaları beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Fiziksel okuryazarlık, sınıf öğretmeni, beden eğitimi ve oyun dersi

* Dr. Öğrt Üyesi, Mail: apekgoz@kku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1671-7500, Kırıkkale Üniversitesi

Abstract

In this research, it was aimed to examine and reveal classroom teachers' perceptions of physical literacy within the scope of Physical Education and Play Lessons and to make suggestions. The research has a survey model and the sample consists of 242 classroom teachers working in primary schools throughout Ankara. The Turkish version of the 'Perceived Physical Literacy Scale for Physical Education Teachers' was used to collect physical literacy data. According to the research results; Physical literacy levels of male classroom teachers were higher than female classroom teachers. While there was no difference between teachers' undergraduate or graduate education, classroom teachers with 17-24 years of professional experience had a higher perception of physical literacy than teachers with 1-16 years of professional experience. In order to convey these various outcomes covered by physical literacy to students, teachers are expected to have some qualifications and a theoretical understanding of the philosophy of physical literacy.

Keywords: Physical literacy, classroom teacher, physical education and game lesson

Giriş:

Çocuklar ve gençler arasındaki yaygın fiziksel hareketsizlik nedeni ile ortaya çıkan sorunlar Beden eğitimi dersine pedagojik olarak sağlam ve kapsamlı yaklaşımlar oluşturma gerekliliğini öne çıkarmaktadır. Fiziksel okuryazarlık, okul ortamlarında, özellikle beden eğitimi derslerinde, fiziksel olarak aktif bir yaşam tarzının ve sağlıklı ilgili kondisyonun aktarılması söyleminin bir parçası haline gelmiştir. Üstelik fiziksel okuryazarlık, sağlık ve refahı iyileştirmek için önemli bir beden eğitimi yapısı olarak vurgulanmaktadır (Guthold, Gretchen, Leanne, & Fiona, 2020). Örnek vermek gerekirse, okullarda 8 ila 12 yaş arasındaki öğrencilere uygulanan fiziksel okuryazarlık değerlendirmesi, rekreasyon, spor, beden eğitimi, artan obezite ve hareketsiz davranış sağlık sorunlarının çözümüne nasıl katkıda bulunabileceğine dair anahtar bir tartışma kavramı olarak vurgulanmıştır (Longmuir, ve diğerleri, 2015).

Fiziksel okuryazarlık kavramının insan faaliyeti alanına yönelik olumlu tutumlarla birlikte çok yönlü somutlaşmış yeterlilik alanları bulunmaktadır. Fiziksel okuryazarlığın çeşitli tanımları olmasına rağmen en kapsamlı tanımı Whitehead (2010) tarafından yaşam boyunca fiziksel aktiviteyi sürdürmeye yönelik motivasyon, güven, fiziksel yeterlilik, bilgi ve anlayış olarak sunulmaktadır. Whitehead'in kapsamlı modeli, yeterlilik, zevk alma, fiziksel uğraşlara katılma inancı, hedef belirleme, hayal kurma, dikkat dağıtıcı şeylerden kaçınma ve fiziksel aktivitelerde kişisel mükemmelliği arama gibi çeşitli sonuçları kapsayan fiziksel, davranışsal, bilişsel ve psikolojik bileşenleri içermektedir. Diğer yandan Young, O'Connor ve Alfrey (2020), fiziksel okuryazarlık tanımlarının soyuttan (yüksek düzeyde) somuta (düşük düzeyde) bir anlayış ve uygulama yelpazesine yerleştirilebileceğini öne sürmektedir.

Fiziksel okuryazarlık, Beden Eğitimi müfredatı için kaliteli Beden Eğitimi yönergelerinin kavramsal temelini sağlamakta ve fiziksel okuryazarlık kavramı Beden Eğitimi'ndeki öğrencilere sağlıklı yaşam tarzlarını öğretmenin teorik temelini oluşturduğundan bu eğilim küresel Beden Eğitimi politikasına dönüşmektedir. Fiziksel okuryazarlık kavramına doğrudan bir atıf olmasa da Türkiye beden eğitimi müfredatının performans odaklı standartlarını fiziksel okuryazarlık ile ilgili standartlarla değiştiren ülkelerden biridir. Türkiye'de kavramın uygulanmasına yönelik akademik araştırma olarak fiziksel okuryazarlık ve müfredata yansımaları 2010 yılı başından itibaren artan bir ivme söz konusudur (Alagül, Gursel, & Keske, 2012). Sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve bilim insanlarının oluşturduğu Küresel Sağlık ve Beden Eğitimi Pedagojisi Forumu-2010 toplantısında, kavramla ilgili beceri ve eğilimlerin kazandırılmasına yönelik belirlenen uygulama ve düzenlemelerin hayata geçirilmesi konusunda mutabakat sağlanmıştır. Türkiye'de 2012 yılında uygulanan eğitim revizyonu kapsamında ilkokullarda (4 yıl) Beden Eğitimi derslerinin yerine geçen haftalık 5 saatlik zorunlu Oyun ve Fiziksel Aktivite Dersi'nin hedeflerinin neredeyse tamamının karşıladığı görülmektedir (Yıldız & Munusturlar, 2021).

Beden eğitimi dersini yürütmekten sorumlu öğretmenlerin, öğrencilerine yenilikçi fikirler üretebilme, başkalarına yardım edebilme ve çevreye saygılı olabilmeye dönük davranış değişikliği kazandırabilmelerinde fiziksel okuryazarlık kavramını anlamaları gerekmektedir (Mandigo, Francis, Lodewyk, & Lopez, 2009).

Beden eğitimi öğretmenlerinin yanı sıra, birçok ülkede beden eğitimi derslerinin yürütülmesinden sınıf öğretmenleri de sorumludur. İlkokulda öğrenciler için beden eğitim ve oyun dersi fiziksel aktivite ile ilk tanışma ve temel hareket becerilerini kazandırma ve deneyimleme dönemidir (Temiz & Sivrikaya, 2021). Daha spesifik olarak, fiziksel okuryazarlık çocukların bütünsel gelişiminin bir parçası olarak benimsemek ve erken hareket deneyimlerinde hareket becerilerini bilinçli olarak uygulamak, çocukların sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzına sahip olma olasılığını olumlu yönde etkileme olasılığını artırmaktadır. Özellikle, sınıf öğretmenleri ilkokullarda fiziksel okuryazarlık kavramını derslerde, sınıf içi ve sınıf dışı teneffüs zamanlarına entegre edebildikleri için sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik etmede ana kolaylaştırıcılar olarak öne çıkartmaktadır (Özcan & Mirzeoğlu, 2014). Öğrencileri yalnızca beden eğitimi saatlerinde görebilen beden eğitimi öğretmenlerinin aksine, sınıf öğretmenleri okul zamanlarının çoğunu öğrencileriyle geçirmekte ve fiziksel okuryazarlığının duygusal, bilişsel ve psikomotor bileşenlerini faaliyetlerine entegre etmek için birçok fırsata dönüştürebilmektedir (Özbek, Özdaş, & Kavan, 785-806). Bununla birlikte, fiziksel okuryazarlık bilgisinin günlük sınıf rutinlerine dahil edilmesi sınıf öğretmenleri için sınırlandırıcı ve problem oluşturabilmektedir.

Araştırmalar, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi müfredatını öğretme ve öğrenmeyi teşvik etme konusunda yeterince eğitilmiş olmadıklarını veya kendilerine güvenmediklerini göstermektedir (Cothran, Kulinna, & Garn, 2010). Beden Eğitimi alanında öğrencilere fiziksel okuryazarlık bileşenlerini aktarabilmek için öğretmenlerin sahip olması gereken temel unsurlar bulunmaktadır (Whitehead, 2010). Buna göre, bu temel unsurlara sahip olmayan öğretmenler fiziksel okuryazarlık standartlarını müfredata aktarmakta zorluk yaşayabilmektedir. Örneğin, Türkiye’de sınıf öğretmenleri ilkokullarda haftada 2 saat beden eğitimi yani Beden Eğitimi ve Oyun Dersinin verilmesinden sorumludur (MEB, 2018)ve araştırmacılar sınıf öğretmenlerinin yüksek düzeyde ders verme yeteneğine sahip olmadıklarını belirtmektedir (Pehlivan, Dönmez, & Yaşat, 2005).

İlkokul beden eğitim ve oyun dersi, çocukların fiziksel olarak aktif bir yaşam tarzı benimsemeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun nedeni çoğu çocuk, bu derslerde ilk kez yapılandırılmış fiziksel aktivite ve temel hareket becerileri fırsatlarıyla karşılaşmaktadır. Bununla birlikte, ilkokul Beden Eğitimi’nin öğretme-öğrenme süreci birçok ülkede ciddi şekilde eleştirilmektedir. Bu dersin beden eğitimi içeriği ve uygulaması konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerekçe olarak sunulmaktadır. İlkokul Beden Eğitimi ve Oyun Dersi öğretim programının bütüncül öğrenme yaklaşımına göre tasarlandığı dikkate alındığında sınıf öğretmenlerinin öğrenmeyi öğrenme (öğretimin öğrenilmesi) algısını anlamak önem kazanmaktadır. Sınıf öğretmenleri arasında algılanan fiziksel okuryazarlığının anlaşılması, beden eğitimi sunumunda öğretmen yeterliliğini artırabilecek fiziksel okuryazarlık algısını geliştirmek için etkili müfredat ve hizmet içi programlarının tasarlanması önemlidir (Pekğöz Çeviker, 2021). Bu nedenle, bu çalışmanın amacı ilkokullarda BEO dersini vermekten sorumlu sınıf öğretmenleri arasında algılanan fiziksel okuryazarlık algılarını çeşitli demografik değişkenlere göre belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, İlkokul Beden Eğitimi ve Oyun Dersinden sorumlu sınıf öğretmenleri arasındaki cinsiyet, eğitim durumu ve öğretmenlik deneyimi açısından fiziksel okuryazarlık farklılıklarını belirlemek amacıyla tarama modeline uygundur (Karasar, 2005). Araştırma, Ankara İl'in de görev alan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir (N=242). Çalışma grubunun seçiminde olasılığa dayalı olmayan örneklem türü kullanılmıştır (Şimşek & Yıldırım, 2013).

Örneklem

Araştırmanın örneklemini Ankara genelinde, ilkokullarda görev yapan 242 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Bu çalışmada hem araştırmaya katılmaya istekli hem de ulaşılması kolay örneklemelerin seçilmesini içeren uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	116	48
	Kadın	126	52
Eğitim Durumu	Lisans	194	80
	Lisansüstü	48	20
Mesleki Deneyim	1-8 yıl	46	19
	9-16 yıl	76	31
	17-24 yıl	96	40
	25 yıl ve üstü	24	10

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, demografik bilgiler ve bağımlı değişkenlere ilişkin iki bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracı katılmaya gönüllü olan öğretmenlere çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Sum ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen Munusturlar ve Yıldız (2020) tarafından Türk kültürüne uyarlan "Beden Eğitimi Öğretmenleri için Algılanan Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte kendilik hissi ve kendine güven (1., 2., 3. ve 4. sorular), bilgi ve anlayış (5., 6. ve 7. sorular) ve iletişim (8. ve 9. sorular) olmak üzere 3 faktör bulunmaktadır. Tüm maddeler 5'li Likert tipi yanıtlarla puanlanmaktadır. Bu 9 madde ve 3 faktörün toplam varyansın 69,04'ünü temsil ettiği ve Cronbach Alpha düzeylerinin 0,79-0,85 arasında olduğu belirlenmiştir (Munusturlar ve Yıldız 2020). Bu araştırmada ölçeğin toplam Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,92, bilgi ve anlayış alt boyutlarında 0,74, kendine güven ve özgüven duygusu 0,83 ve iletişim 0,93 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde “SPSS 22” paket programı kullanılmıştır. Araştırmada ilk olarak verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Verilerin dağılımına Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre verilerin normal bir dağılım gösterdiği görülmüş ve parametrik testlerin yapılması uygun bulunmuştur. Araştırmada verilerin analizinde bağımsız değişkenleri betimlemek amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden yüzde (%), frekans (f), aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (Ss) teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca, araştırmada öğretmenlerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Mesleki deneyim açısından yapılan incelemelerde ise tek yönlü varyans analizi (Anova) tekniği kullanılırken, varyansın kaynağını belirlemek için Tukey Testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin, fiziksel okuryazarlık düzeyleri tespit edilmiş, elde edilen ortalamalar Tablo 2.’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Örneklemindeki Öğretmenlerin Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri

	N	($\bar{x}$)	SS	Düzye
Kendilik hissi ve kendine güven	242	3.19	0.79	Orta
İletişim	242	3.60	0.82	Orta
Bilgi ve anlayış	242	3.40	0.78	Orta
Toplam	242	3.37	0.72	Orta

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin, fiziksel okuryazarlık düzeyleri tespit edilmiş, elde edilen ortalamalar Tablo 2.’de gösterilmiştir. Araştırma örnekleminde yer alan ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel okuryazarlık düzeyleri kendilik hissi ve kendine güven alt boyutu $X=3.19\pm.79$, bilgi ve anlayış alt boyutu $X=3.40\pm.78$, iletişim alt boyutu $X=3.60\pm.82$ ve fiziksel okuryazarlık ölçeğinin geneli $X=3.37\pm.72$ olarak belirlenmiştir.

Cinsiyet Değişkeni

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık düzeyleri incelemek amacıyla yapılan istatistiksel işlemler Tablo 3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Örneklemindeki Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri

	Cinsiyet	N	($\bar{x}$)	SS	p
Kendilik hissi ve kendine güven	Erkek	116	3.35	0.87	.005*
	Kadın	126	3.13	0.78	
İletişim	Erkek	116	3.45	0.84	.456
	Kadın	126	3.23	0.88	
Bilgi ve anlayış	Erkek	116	3.63	0.86	.785
	Kadın	126	3.28	0.89	
Toplam	Erkek	116	3.49	0.71	.025*
	Kadın	126	3.25	0.61	

p<0.05

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık ölçeğinin “bilgi ve anlayış” alt boyutu ve “iletişim” alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($p>0.05$), kendilik hissi ve kendine güven alt boyutu (Erkek: $X=3.35\pm.87$, Kadın: $X=3.13\pm.78$) ile toplam fiziksel okuryazarlık düzeyleri (Erkek: $X=3.49\pm.71$, Kadın: $X=3.25\pm.61$) arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$)

Eğitim Değişkeni

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık düzeyleri incelemek amacıyla yapılan istatistiksel işlemler Tablo 4.'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Örneklemindeki Öğretmenlerin Eğitim Değişkeni Açısından Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri

	Cinsiyet	N	($\bar{x}$)	SS	p
Kendilik hissi ve kendine güven	Lisans	194	3.16	0.74	.350
	Lisansüstü	48	3.64	0.67	
İletişim	Lisans	194	3.27	0.65	.565
	Lisansüstü	48	3.71	0.78	
Bilgi ve anlayış	Lisans	194	3.46	0.97	.420
	Lisansüstü	48	3.75	0.79	
Toplam	Lisans	194	3.25	0.82	.725
	Lisansüstü	48	3.71	0.66	

p<0.05

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin eğitim değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık ölçeğinin genel ölçek boyutu ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Mesleki Deneyim Değişkeni

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin mesleki deneyim değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık düzeyleri incelemek amacıyla yapılan istatistiksel işlemler Tablo 5.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Örneklemindeki Öğretmenlerin Eğitim Değişkeni Açısından Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri

	Cinsiyet	N	($\bar{x}$)	SS	p
Kendilik hissi ve kendine güven	1-8 yıl	46	3.16	0.74	.005*
	9-16 yıl	76	3.64	0.93	3>1,2
	17-24 yıl	96	3.45	0.98	
	25 yıl ve üstü	24	3.30	0.89	
İletişim	1-8 yıl	46	3.41	0.65	.008
	9-16 yıl	76	3.39	0.78	3>1,2
	17-24 yıl	96	3.27	0.75	
	25 yıl ve üstü	24	3.71	0.88	
Bilgi ve anlayış	1-8 yıl	46	3.42	0.84	.212
	9-16 yıl	76	3.35	0.94	
	17-24 yıl	96	3.69	0.68	
	25 yıl ve üstü	24	3.24	0.58	
Toplam	1-8 yıl	46	3.27	0.75	.002
	9-16 yıl	76	3.33	0.78	3>1,2
	17-24 yıl	96	3.57	0.74	
	25 yıl ve üstü	24	3.51	0.94	

$p<0.05$

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin mesleki deneyim değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık ölçeğinin genel ölçek boyutu ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin mesleki deneyim değişkeni açısından fiziksel okuryazarlık ölçeğinin “bilgi ve anlayış” alt boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($p>0.05$), kendilik hissi ve kendine güven alt boyutu, iletişim ile toplam fiziksel okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Sınıf öğretmenleri için Tukey post-hoc testindeki farklılık kalıpları tüm sınıflardaki ikili karşılaştırmalardakilerle aynı çıkmıştır. 17-24 yıl arasında mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin, 1- 8 yıl ile 9-16 yıl arası mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerine kıyasla önemli ölçüde daha yüksek toplam fiziksel okuryazarlık puanlarına sahip olduğunu göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı farklı demografik değişkenlere sahip sınıf öğretmenleri arasındaki fiziksel okuryazarlık farklılıklarını incelemektir. İlkokuldaki Beden Eğitimi ve Oyun dersinde çocukların fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişiminin desteklenmesinin yanı sıra fiziksel aktivite ve kondisyon gibi sağlıkla ilgili davranışların temellerinin aktarılması önemlidir. Beden Eğitimi ve Oyun dersi genellikle sınıf öğretmenleri veya farklı branşlarda öğretmenler tarafından yürütülmesi derse yönelik mesleki yeterlilikler ve fiziksel okuyazarlık bilgisi temelinde önem arz etmektedir. Bu durum birçok araştırmacı tarafından dersi doğru şekilde aktarmada önemli görülmektedir (Gu, Chen, & Zhang, 2018). Fiziksel okuyazarlık kavramının birçok ülkede Beden Eğitimi müfredatının temelini oluşturduğu göz önüne alındığında, öğretmenlerin fiziksel okuyazarlık algılarını anlamak, Beden Eğitimi uygulamalarının ve politikalarını arttırmak için temel dinamiktir (Morgan & Hansen, 2008). Bu çalışmanın sonuçları sınıf öğretmenlerinin bilgi ve anlayış, özgüven duygusu ve iletişim alt ölçeklerinde ve genel fiziksel okuyazarlık puanlarında anlamlı derecede orta düzeyde ortalama puanlara sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlar, fiziksel okuyazarlık algısının daha yüksek düzeydeki öğrenmeyle doğrudan ilişkili olması nedeni ile, temel öğretmen eğitimiyle entegrasyonunun önemine dikkat çekmektedir. Fiziksel okuyazarlık bilgisinin öğretime uygulanmasında öğretim verimliliği, içerik bilgisinin geliştirilmesi, özel ihtiyaçları olan öğrencilere eğitim verilmesi, öğretimde beceri düzeyi farklılıklarının karşılanması ve beden eğitimi bağlamında teknolojinin kullanılması önem arz etmektedir.

Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarındaki yetersiz fiziksel okuyazarlık içeriğinin yanı sıra, farklı ders sorumlulukların öncelik vermeleri, beden eğitimi uygulamalarının etkisiz olmasının bir başka nedeni olduğu görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenleri uygulamada çok fazla görevle yükümlü olmaları ayrıca, yeterliliklerini destekleyici derse yönelik lisans eğitim içeriği sorumluluklarını yerine getirmede olumsuz faktör olarak görülmektedir (Aytekin, 2022). Ancak sınıf öğretmenlerinin etkili fiziksel okuyazarlık stratejilerini geliştirmek için hizmet içi eğitim programları ile desteklenmesi durumunda iyi organize edilmiş Beden Eğitimi ve oyun derslerini yürütebilecekleri kanıtlanmıştır. Örneğin, sınıf öğretmenlerinin ihtiyaçlarını temel alan bir fiziksel okuyazarlık çalışmayı, öğretmenlerin fiziksel okuyazarlığa ilişkin bilgilerini ve uygulamalı hale getirilmesini artırmıştır (Edwards, Bryant, Morgan, & Cooper, 2019).

Araştırmada öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından fiziksel okuyazarlık düzeyleri karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla fiziksel okuyazarlık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Benzer bir araştırmada Arnett (2017)'de erkeklerin fiziksel okuyazarlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin lisans veya lisansüstü eğitim almaları arasında anlamlı fark bulunmamış mesleki deneyimleri arasında ise anlamlı farklılık bulunmuştur.

Müfredat esas alınarak yapılan saha uygulamalarında, müfredatın ana odağının spor teknikleri olması nedeni ile öğretmenlerin fiziksel okuyazarlık konusunda deneyim kazanmalarına olumsuz etkilenmektedir. Bununla birlikte, sınıf öğretmenleri-

nin fiziksel okuryazarlığı teşvik eden öğrenme ortamları yaratmasını sağlamak için fiziksel okuryazarlık felsefesinin teorik kavrayışına ve fiziksel okuryazarlığı kanıtlanmış model tabanlı uygulamalara aşinalık kazanmaları gerekmektedir (Flemons, Diffey, & Cunliffe, 2018). 2007 yılında Beden Eğitimi müfredatı, spor merkezli bir programdan, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine sahip, sağlığı geliştirme ve hareket yeterliliği merkezli bir programa önemli ölçüde dönüştürülmüştür (İnce & Demirkan, 2011). Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan beden eğitimi dersinin yapısı değişmese de, temel hareket eğitimi merkezli öğretim programından haberdar olan akademisyenler bu dersi öğretim programına uygun şekilde öğretme sorumluluğu taşımaktadırlar. Bu bağlamda sınıf öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan akademisyenler ve üniversitelerdeki beden eğitimi uzmanları temel hareket becerileri ve fiziksel okuryazarlığın önemini aktarmada sorumluluk taşımaktadır. Bununla birlikte, 17-24 yıllık deneyime sahip sınıf öğretmenlerine, öğretmen eğitimi sırasında spor merkezli bir programın uygulama ve öğretilmesi, fiziksel okuryazarlığa ilişkin felsefi anlayış ve değerine ilişkin algılarını olumsuz yönde etkilemekte ve karşılığında fiziksel okuryazarlığın öğretim programlarında benimsenmesi gerekmektedir.

Ayrıca araştırmalar, ileri yaşlardaki sağlık sorunlarının karmaşıklığı ile bağlantılı olarak sağlık okuryazarlığının yaşla birlikte arttığını göstermektedir (Berens, Vogt, Messer, & Hurrelmann, 2016)). Ayrıca sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin yaşla birlikte azaldığı ve sosyal, fiziksel ve duygusal işlevselliğe ve sağlık bağlantısına olan inancın arttığı sonucuna varmıştır.

Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık düzeyini ortaya konulması amaçlanmıştır. Sonuçlar, uzmanlık ve deneyim düzeyi açısından öğretmenler arasında fiziksel okuryazarlık farklılıkları olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar öğretmen yetiştirme programlarındaki eğitim-öğretim süreci ile ilişkilidir; özellikle öğretmen yetiştirme programında fiziksel okuryazarlığı öne çıkartan ve beden eğitiminin temel hedefi olarak ilkökul öğrencileri için fiziksel okuryazarlığı öğrenmelerini destekleyen uygulamaların lisans sürecinde öğretmen adaylarına felsefi temel algının oluşturulması gerekmektedir. Bu bağlamda fiziksel okuryazarlığın önemi okullarda beden eğitimi ve oyun dersinin yürütülmesinden sorumlu sınıf öğretmenlerine aktarılması esastır. Sınıf öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık algısını artırmak aynı zamanda BEO derslerinin iyileştirilmesi temel olup; güven ve daha yüksek bilgi düzeyi ile derslerden alınan keyif ve etkililiği artıracaktır (Durdan-Myers & Keegan, 2019). Bu çalışmanın sonucu olarak hizmet içi eğitim ile fiziksel okuryazarlık eğitimlerinin planlanması önerilmektedir. Sınıf öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık algılarının desteklenmesinde önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın, nispeten küçük örneklem büyüklüğü başta olmak üzere bazı sınırlamaları vardır. Fiziksel Okuryazarlık algılarının karma yöntemlerle araştırılması, sınıf öğretmenlerine yönelik geliştirilmiş eğitim planlarının oluşturulmasında daha etkili bilgi elde edilmesini sağlayacaktır. Bu neden ile motivasyon, güven, bilgi ve anlayış ile fiziksel okuryazarlık anlayışını ileri veri toplama yöntemleri ile ölçebilecek çok boyutlu uygulama ve yarı yapılandırılmış görüşmeler gibi daha büyük örneklemli çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Kaynaklar

ALAGÜL, Ö., GURSEL, F., & KESKE, G. (2012). *Dance Unit with Physical Literacy*. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 1135–1140.

ARNETT, J. (2017). *Examining the relationships among perceived competence, motor skill proficiency, and physical activity behaviour within the framework of physical literacy*. Ontario: Nipissing University, Faculty of Education.

AYTEKİN, S. (2022). *İlkokul Programında Yer Alan Beden Eğitimi Ve Oyun Derisine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Denizli : Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

BERENS, E. M., VOGT, D., MESSER, M., & HURRELMANN, K. (2016). *Health Literacy among Different Age Groups in Germany: Results of a Cross-Sectional Survey*. BMC Public Health, 1–8.

COTHRAN, D., KULİNNA, P., & GARN, A. (2010). *Classroom Teachers and Physical Activity Integration*. Teaching and Teacher Education, 1381–1388.

DURDEN-MYERS, E., & KEEGAN, S. (2019). *Physical Literacy and Teacher PROFESSIONAL Development*. Journal of Physical Education, 30–35.

EDWARDS, L., BRYANT, A., MORGAN, K., & COOPER, S.-M. (2019). *A Professional Development Program to Enhance Primary School Teachers' Knowledge and Operationalisation of Physical Literacy*. Journal of Teaching in Physical Education, 126–135.

FLEMONS, M., DİFFEY, F., & CUNLIFFE, D. (2018). *The Role of PETE in Developing and Sustaining Physical Literacy Informed Practitioners*. Journal of Teaching in Physical Education, 299–307.

GU, X., CHEN, S., & ZHANG, X. (2018). *Physical Literacy at the Start Line: Young Children's Motor Competence, Fitness, Physical Activity, and Fitness Knowledge*. Journal of Teaching in Physical Education, 1–29.

GUTHOLD, R., GRETCHEN, A. S., LEANNE, M. R., & FİONA, C. B. (2020). *Global Trends in Insufficient Physical Activity among Adolescents: A Pooled Analysis of 298 Population-Based Surveys with 1.6 Million Participants*. The Lancet Child and Adolescent Health, 23–35.

İNCE, L., & DEMİRHAN, G. (2011). *Integration of Health and Active Living Perspective in a Skill-Oriented Physical Education Curriculum: A Report from Turkey*. Healthy Active Lifestyle and Physical Education,.

KARASAR, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

LONGMUIR, P. E., CHARLES, B., MEGHANN, L., YAN, Y., ELENA, B., WEİMO, Z., & MARK, S. (2015). *The Canadian Assessment of Physical Literacy: Methods for Children in Grades 4 to 6 (8 to 12 Years)*. BMC Public Health, 15-21.

MANDİGO, J., FRANCİS, N., LODEWYK, K., & LOPEZ, R. (2009). *Physical Literacy for Educators*. Physical Education and Health Journal, 27–30.

- MEB. (2018). *Beden Eğitimi Müfredatı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MORGAN, P., & HANSEN, V. (2008). *Classroom Teachers' Perceptions of the Impact of Barriers to Teaching Physical Education on the Quality of Physical Education Programs*. Research Quarterly for Exercise and Sport, 506–516.
- MUNUSTURLAR, S., & YILDIZER, G. (2020). *Beden eğitimi öğretmenleri için algılanan beden okuryazarlığı ölçeğinin faktör yapısının Türkiye örneklemine yönelik sınanması*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 200-209.
- ÖZBEK, D., ÖZDAŞ, F., & KAVAN, N. (785-806). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Göçmen Öğrencilere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: Bir Durum..* Milli Eğitim, 785-806.
- ÖZCAN, G., & MİRZEOĞLU, A. (2014). *Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğrenci, Veli ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri*. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 98-121.
- PEHLİVAN, Z., DÖNMEZ, B., & YAŞAT, H. (2005). *Classroom Teachers' Ideas on the Physical Education*. Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences, 51–62.
- PEKGÖZ ÇEVİKER, A. (2021). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Ve Oyun Dersi Öğretim Programına Yönelik Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi Ve Model Önerisi*. Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SUM, R. (2016). *Construction and Validation of a Perceived Physical Literacy Instrument for Physical Education Teachers*. Plos One 1, 5-11.
- ŞİMŞEK, H., & YILDIRIM, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi
- TEMİZ, C., & SİVRİKAYA, A. (2021). *Beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunların incelenmesi (Yurt içi ve yurt dışı değerlendirilmesi)*. Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi, 12-39.
- WHITEHEAD, M. (2010). *Physical Literacy: Throughout the Lifecourse*. London: Routledge.
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZER, G., & MUNUSTURLAR, S. (2021). *Differences in perceived physical literacy between teachers delivering physical education in schools: classroom teachers vs physical education teachers*. Physical Education and Sport Pedagogy, 1-16.
- YOUNG, L., O'CONNOR, J., & ALFREY, A. (2020). *Physical Literacy: A Concept Analysis*. Sport, Education and Society, 946–959.

Extended Abstract

Philosophically, physical literacy begins to develop in infancy and continues throughout childhood, adulthood, and old age. Physical literacy is not a concept that children need to master, but an ongoing process and a series of decision-making impulses that we must constantly navigate. In an ever-changing world, physical literacy is valuable given the ability to adapt and self-regulate. The adoption of the concept of physical literacy as a trend that makes it easier to lead a physically active life and the reform in the World Physical Education Standards reveal that “the purpose of physical education is to develop physically literate individuals who have the knowledge, skills and confidence to enjoy healthy physical activity throughout life.”. Physical Education standards must be adopted and adapted in Physical Education and Games Lesson student learning.

When the learning outcomes expected from students in the curriculum are evaluated, it is seen that there is a lack of adaptation interpretation in the implementation of physical literacy. Children are individuals who develop at different rates, and therefore requiring all children to meet a certain benchmark by a certain date does not reflect individual student needs. If physical literacy is a disposition that draws on embodied ability, then motivation, confidence, physical competence, knowledge, and responsibility are key interconnected structures that need to be developed.

The Physical Education and Games Lesson Curriculum, carried out by highly competent classroom teachers, will enable students to; It means improved motor skills and awareness, regular participation in classes, gaining physical fitness in the basic process and obtaining the value of body health. In this context, beyond describing the student potential as “a person who has received physical education”, the physical literacy competencies of classroom teachers who can maximize self-sufficiency and awareness are important.

Therefore, physical literacy as a learning outcome in physical education needs to be integrated into the curriculum. Considering the process of the term “Physical Literacy” and its application to academic disciplines, it can be said that research on the challenges faced by educators is necessary.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.